

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē

॥ ṣaḍviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ṣaḍviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmasyaudāsīnyam dṛṣṭvā sītayā taṃ prati tatkāraṇasya
jijñāsanam piturājñayā vanam gantumātmanō niścayaṃ
bruvatā śrīrāmēṇa grhē'vasthātuṃ sītāyā bōdhanam

abhivādya tu kausalyāṃ
rāmaḥ samprasthitō vanam |
kṛtasvastyayanō mātrā
dharmiṣṭhē vartmani sthitaḥ || 2.26.1 ||

virājayan rājasutō
rājamārgam narairvṛtam |
hṛdayānyāmamanthēva
janasya guṇavattayā || 2.26.2 ||

vaidēhī cāpi tat sarvaṃ
na śuśrāva tapasvinī |
tadēva hṛdi tasyāśca
yauvarājyābhiṣēcanam || 2.26.3 ||

dēvakāryam sma sā kṛtvā
kṛtajñā hṛṣṭacētanā |

abhijñā rājadharmāṇām

rājaputrī pratīkṣati || 2.26.4 ||

pravivēśātha rāmastu

svavēśma suvibhūṣitam |

prahr̥ṣṭajanasampūrṇam

hriyā kiñcidavāṅmukhaḥ || 2.26.5 ||

atha sītā samutpatya

vēpamānā ca taṃ patim |

apaśyacchōkasantaptaṃ

cintāvyākulitēndriyam || 2.26.6 ||

tāṃ dṛṣṭvā sa hi dharmātmā

na śasāka manōgatam |

taṃ śōkaṃ rāghavaḥ sōdhum

tatō vivṛtatāṃ gataḥ || 2.26.7 ||

vivarṇavadanaṃ dṛṣṭvā

taṃ prasvinnamamarṣaṇam |

āha duḥkhābhisantaptā

kimidānīmidam prabhō || 2.26.8 ||

adya bārhaspataḥ śrīmān

yuktaḥ puṣyēṇa rāghava |

prōcyatē brāhmaṇaiḥ prājñaiḥ

kēna tvamasi durmanāḥ || 2.26.9 ||

na tē śataśalākēna

jalaphēnanibhēna ca |

āvṛtaṃ vadaṇaṃ valgu
cchatrēṇābhivirājatē || 2.26.10 ||

vyajanābhyāṃ ca mukhyābhyāṃ
śatapatranibhēkṣaṇam |
candrahaṃsaprakāśābhyāṃ
vījyatē na tavānanam || 2.26.11 ||

vāgminō vandinaścāpi
prahr̥ṣṭāstvāṃ nararṣabha |
stuvantō nādya dr̥śyantē
maṅgalaiḥ sūtamāgadhāḥ || 2.26.12 ||

na tē kṣaudraṃ ca dadhi ca
brāhmaṇā vēdapāragāḥ |
mūrdhni mūrdhābhiṣiktasya
dadati sma vidhānataḥ || 2.26.13 ||

na tvāṃ prakṛtayaḥ sarvāḥ
śrēṇīmukhyāśca bhūṣitāḥ |
anuvrajitumicchanti
paurajānapadāstathā || 2.26.14 ||

caturbhirvēgasampannai -
rhayaiḥ kāñcanabhūṣaṇaiḥ |
mukhyaḥ puṣparathō yuktaḥ
kiṃ na gacchati tē'grataḥ || 2.26.15 ||

na hastī cāgrataḥ śrīmān
sarvalakṣaṇapūjitaḥ |

prayāṇē lakṣyatē vīra

kṛṣṇamēghagiriprabhaḥ || 2.26.16 ||

na ca kāñcanacitraṃ tē

paśyāmi priyadarśana |

bhadrāsanam puraskṛtya

yāntam vīra puraḥsaram || 2.26.17 ||

abhiṣēkō yadā sajjah

kimidānīmidaṃ tava |

apūrvō mukhavarṇaśca

na praharṣaśca lakṣyatē || 2.26.18 ||

itīva vilapantīm tām

prōvāca raghunandanaḥ |

sītē tatra bhavāṃstātaḥ

pravrajayati māṃ vanam || 2.26.19 ||

kulē mahati sambhūtē

dharmajñē dharmacāriṇi |

śṛṇu jānaki yēnēdaṃ

kramēṇādyāgataṃ mama || 2.26.20 ||

rājñā satyapratijñēna

pitṛā daśarathēna vai |

kaikēyyai mama mātrē tu

purā dattau mahāvarau || 2.26.21 ||

tayādya mama sajjē'smi -

nnabhiṣēkē nṛpōdyatē |

pracōditaḥ sa samayō
dharmēṇa pratinirjitaḥ || 2.26.22 ||

caturdaśa hi varṣāṇi
vastavyaṃ daṇḍakē mayā |
pitrā mē bharataścāpi
yauvarājyē niyōjitaḥ || 2.26.23 ||

sō'ham tvāmāgatō draṣṭuṃ
prasthitō vijanaṃ vanam |
bharatasya samīpē tē
nāham kathyaḥ kadācana || 2.26.24 ||

ṛddhiyuktā hi puruṣā
na sahintē parastavam |
tasmānna tē guṇāḥ kathyā
bharatasyāgratō mama || 2.26.25 ||

ahaṃ tē nānuvaktavyō
viśēṣēṇa kadācana |
anukūlatayā śakyaṃ
samīpē tasya vartitum || 2.26.26 ||

tasmai dattaṃ nṛpatinā
yauvarājyaṃ sanātanam |
sa prasādyastvayā sītē
nṛpatiśca viśēṣataḥ || 2.26.27 ||

ahaṃ cāpi pratijñāṃ tām
gurōḥ samanupālayan |

vanamadyaiva yāsyāmi
 sthirībhava manasvini || 2.26.28 ||

yātē ca mayi kalyāṇi
 vanaṃ muniniṣēvitam |
 vratōpavāsaparayā
 bhavitavyaṃ tvayānaghē || 2.26.29 ||

kalyamutthāya dēvānāṃ
 kṛtvā pūjāṃ yathāvidhi |
 vanditavyō daśarathaḥ
 pitā mama janēśvaraḥ || 2.26.30 ||

mātā ca mama kausalyā
 vṛddhā santāpakarśitā |
 dharmamēvāgrataḥ kṛtvā
 tvattaḥ sammānamarhati || 2.26.31 ||

vanditavyāśca tē nityaṃ
 yāḥ śēṣā mama mātaraḥ |
 snēhapraṇayasambhōgaiḥ
 samā hi mama mātaraḥ || 2.26.32 ||

bhrātr̥putrasamau cāpi
 draṣṭavyau ca viśēṣataḥ |
 tvayā bharataśatrughnau
 prāṇaiḥ priyatarau mama || 2.26.33 ||

vipriyaṃ ca na kartavyaṃ
 bharatasya kadācana |

sa hi rājā ca vaidēhi
dēśasya ca kulasya ca || 2.26.34 ||

ārādhitā hi śīlēna
prayatnaiścōpasēvitāḥ |
rājānaḥ samprasīdanti
prakupyanti viparyayē || 2.26.35 ||

aurasyānapi putrān hi
tyajantyahitakāriṇaḥ |
samarthān sampragrḥṇanti
janānapi narādhipāḥ || 2.26.36 ||

sā tvaṃ vasēha kalyāṇi
rājñaḥ samanuvartinī |
bharatasya ratā dharmē
satyavrataparāyaṇā || 2.26.37 ||

ahaṃ gamiṣyāmi mahāvanaṃ priyē
tvayā hi vastavyamihaiva bhāmini |
yathā vyalīkaṃ kuruṣē na kasyacit
tathā tvayā kāryamidaṃ vacō mama || 2.26.38 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye
ayōdhyākāṇḍē ṣaḍviṃśaḥ sargaḥ ||